řídil. Rozeznává se d. nutná a vhodná (§§ 30 a 31 jur. normy). Nutnou nařizuje soud, který jest přímo nadřízen soudu, jež by jinak byl příslušný, vhodnou pak vrchní zemský soud, pokud se týče nejvyšší soud (srov. k tomu zák. č. 391/1922 Sb.). Pro Slovensko a Podkarpatskou Rus platí §§ 51, 53, 68 zák. čl. I/1911.

Pro řízení trestní platí obdobná povšechná definice pojmu d. Zde mají sborové soudy druhé stolice (v historických zemích vrchní zemské soudy, na Slovensku a v Podkarpatské Rusi soudní tabule) právo, z ohledů na veřejnou bezpečnost nebo z jiných důležitých důvodů vyslechnuvše vrchního státního zástupce výjimečně odníti trestní věc příslušnému soudu a přikázati ji jinému soudu stejného druhu ve svém obvodu. Totéž právo má nejvyšší soud v celé oblasti republiky. Proti povolení d. sborovým soudem druhé stolice mohou si strany stěžovati u soudu nejvyššího (zák. č. 1/1920 Sb.).

O d-i v řízení správním viz heslo: Řízení správní.

Literatura.

Dr. Jar. Krejčí: „Delegace zákonodárné moci v moderní demokracii“ (1924); Hoetzel: „Meze nařizovací moci podle československé ústavní listiny“ (zvl. doplněný otisk z časopisu Právník, ročn. LXII); Weyr: „Soustava československého práva státního“, II. vyd., str. 229, kde uvedena další literatura; týž: v Revue internationale de la théorie du droit, I. roč., str. 72.

Frant. Weyr.

Delikty mezinárodní

viz Odpovědnost státu.

Delikty úřední.

A. Pojem d-ů ú-ích. B. Subjekty d-ů ú-ích. C. Jednotlivé d. ú. I. Zneužití moci úřední. II. Porušení svobody osobní nebo domovní. III. Úplatkářství. IV. Porušení úředního tajemství. V. Jiné d. ú. a příbuzné.

Zkratky: tr. z. č. = trestní zákon z r. 1852 platný v Čechách, na Moravě a ve Slezsku (býv. rak.); **Č.** = tamtéž platné trestní právo; tr. z. sl. = tr. z. čl. V/1878 platný na Slovensku a v Podkarpatské Rusi (býv. uh.); **Sl.** = tamtéž platné trestní právo; **O.** = přípravná osnova československého trestního zákona o zločinech a přečinech z r. 1926.

Sbírky rozh. nejv. soudu ve věcech trestních jsou značeny takto: sb. Nov. = ofic. sbírka rozh. býv. rak. nejv. soudu založená Nowakem, sb. n. s. = sbírka nejv. soudu, sb. m. spr. = sbírka min. spravedlnosti.

A. Pojem d-ů ú-ch.

Zájem, který mají stát i jeho obyvatelé na tom, aby ti, kdož postaveni jsou ve veřejném úřadě, konali řádně uložené jim povinnosti, toho vyžaduje, aby byly dány prostředky, kterými by konání těchto povinností bylo, třeba-li toho, vynuceno. Zpravidla k tomu postačí tresty kárné (disciplinární). Avšak porušení úřední povinnosti může býti tak hrubé, zájmy státu i jednotlivců jím dotčené mohou býti tak důležité, že je potřebí represe tresty justičními, t. j. takovými, které mohou býti ukládány jedině trestními soudy a které mají následky daleko citelnější než tresty kárné, zejména ztrátu zachovalosti, mnohdy i ztrátu samého úřadu a nezpůsobilost jeho znovu nabýti a j. Proto vidíme, že trestní zákony obsahují zpravidla zvl. skupinu d-ů ú-ch, jichž znakem je, že se jimi porušují zvl. povinnosti úřadu a že tudíž mohou býti spáchány jen úředníky. Rozdíl mezi nimi a přečiny disciplinárními je, jak z uvedeného patrno, toliko kvantitativní, aspoň potud, že závisí na tíži provinění, zdali zákon je prohlásí za čin trestný trestem justičním. Ovšem rozdíl v motivaci zákonodárce kvantitativní změní se ihned v kvalitativní, jakmile porušení povinnosti je postaveno pod sankci trestu justičního, a to nejen pro zvláštní povahu takového trestu a pro následky k němu se pojící, nýbrž i proto, že zásada „nulla poena sine lege poenali“, ovládající oblast trestního práva justičního, vyžaduje přesné formulace oněch porušení povinností, která mají býti k této oblasti přivtělena. Jsou pak tato porušení charakterisována v trestním zákoně buď úmyslem vinníka (zejména úmyslem zištným, úmyslem poškoditi) nebo prostředkem, typickým jednáním (na př. braní darů, porušení úředního tajemství, potlačení nebo padělání listiny, nepravdivé ověření a j.).

Represe trestem justičním bude potřebí zejména, jde-li o takový čin, který je trestný, i když je spáchán od neúředníka, tedy od kohokoliv. Ta okolnost pak, že jej páše úředník a že tím porušuje zároveň zvláštní povinnosti svého úřadu, jeví se ve zvýšené trestní sazbě na takový čin položené (t. zv. nevlastní d. ú.) na př. zpronevěra v úřadě (§ 181 tr. z. č., §§ 462 až 464 tr. z. sl.), utrhání v úřadě (§ 210 c tr. z. č.), pomáhání vězni k útěku (§ 218 tr. z. č., § 448 tr. z. sl.), skutková urážka v úřadě (§ 331 tr. z. č., § 473 tr. z. sl.), porušení tajemství listovního (§ 1 zák. č. 42/1870 ř. z., § 200 tr. z. sl.). Osnova